



Õiguskantsleri Kantselei

Hr Raimo Saadi
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
sotsiaal@tallinnlv.ee

Teie 23.04.2025 nr 1.-4/486-1

Meie 12.06.2025 nr 7-6/250878/2504258

Ohtliku inimese kinnisesse asutusse paigutamise kohtumääruse täitmine

Austatud Raimo Saadi

Mõistame olukorra tõsidust. Probleem on mitmetahuline ja keerukas. Teie pöördumises kirjeldatud endale ja teistele ohtlik inimene ei ole saanud vajalikku abi ning kodutute varjupaik, kust ta viibib, ei ole temale sobiv keskkond. Üldhooldusteenuse ja kohtumääruse alusel ööpäevaringse erihooldusteenuse (edaspidi ka kohtumääruse alusel osutatav teenus) osutamise korraldamises on kitsaskohti, mis koosmõjus on tekitanud keerulise olukorra.

1. Kohtumääruse alusel osutatav ööpäevaringne erihooldusteenus

Sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi ka SHS) [§ 71 lõike 4](#) kohaselt peab Sotsiaalkindlustusamet väljastama suunamisotsuse teenuseosutaja juurde viivitamata pärast kohtumääruse jõustumist või täitmiseks tunnistamist. Sealjuures ei ole Riigikogu kohtumääruse alusel osutatava teenuse puhul ette näinud [SHS § 71 lõike 1 punktis 1](#) nimetatud erisust, et teenust osutatakse juhul kui riigieelarves on olemas rahalised vahendid isikule erihooldusteenuse osutamiseks. Järelikult ei luba seadus kohtumääruse alusel osutatavat teenust jätta inimesele osutamata.

Teenuseosutajaid on praegu kaks: [AS Hoolekandeteenused](#) ja [Sihtasutus Viljandi Haigla](#). Kohtumääruse alusel osutatava teenuse teenuskohti on järjest vähendatud. Kui 2013. aastal oli teenuskohti 132, siis 2020. aastal 38 võrra vähem ehk 94.¹ 2025. aasta alguse seisuga oli teenuskohti 94 ja alates 29.03.2025 ajutiselt 89.²

On mõistetav, et kui teenuseosutaja juures on kõik kohad täidetud, siis rohkem inimesi teenusele vastu võtta ei ole lubatud. Teenuse osutamiseks on vajalik [tegevusluba](#), millega on paika pandud maksimaalne teenuskohtade arv teenuseosutaja juures. Teenust osutatakse Sotsiaalkindlustusameti ja teenuse osutaja vahel sõlmitava [halduslepingu](#) alusel. Sotsiaalkindlustusamet ei saa nõuda teenuseosutajalt, et see võtaks teenusele rohkem inimesi, kui tegevusloaga lubatud.

Kohtumääruse alusel osutatavale teenusele paigutamiseks vabade kohtade puudujäägi tekkimine ei ole esmakordne probleem.³ Sotsiaalministeeriumi tegevus probleemi lahendamisel on olnud

¹ Sotsiaaltöö 1/24. „[Mis on olnud ja mis ootab ees erihoolekandes](#)“.

² Sotsiaalkindlustusameti 15.05.2025 e-kiri.

³ Vt näiteks Eesti Päevaleht, 11.01.2023. „[Erihoolekande hädaolukord. Kohtuotsusega kinnisesse asutusse määratud ohtlikele patsientidele pole kohti](#)“.

vastuoluline. 2023. aasta aprillis loodi puudujäägi tekkimisel juurde 8 teenuskohta. Juba 2024. aasta septembris vähendati loodud 8 teenuskohta, kuna teenuse järgi oli vajadus vähenenud.⁴ Sotsiaalministeerium on valdkonna arengukavas⁵ vajalike tegevustena välja toonud erihooldusteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamise. Sealsamas on märgitud, et erihooldusteenuste rahastamine tervikuna vajab olulist suurendamist ja teenuskohti tuleb juurde luua.

Sotsiaalkindlustusamet andis teada, et hetkel on pooleli kahe tähtajalise teenuskoha juurde loomine.⁶ Oluline on leida lahendus, kuidas on võimalik vajaduspõhiselt teenuskohti kiiresti juurde luua ja tagada kohtuotsuste täitmine. Mõistagi ei ole sobiv lahendus, mis saavutatakse teisi erihooldusteenuseid saavate abivajajate arvelt.

Teenuskohtade arvu planeerimisel peab arvestama ka sellega, et lisaks abivajavate inimeste arvu tavapärasele muutumisele võib juhtuda ootamatuid sündmusi, mille tagajärjel osa teenuskohti ajutiselt kasutada ei saa. Näiteks oli 2025. aasta märtsis AS Hoolekandeteenused Tallinna Merimetsa tee 3 üksuses tulekahju⁷, mille tagajärjel vähenes kasutatavate teenuskohtade arv ajutiselt 5 võrra.⁸ Sellisteks puhkudeks peab olema ette läbi mõeldud, kus ja kuidas saab jätkata teenuse osutamist olemasolevatele klientidele viisil, et lisanduvad abivajajad ei jääks ilma teenuseta.

Kui inimesel on kohtumääruse alusel osutatava teenuse saamise vajadus ilmnunud ja kohus otsuse teinud, siis peab olema tagatud otsuse täitmine. Sotsiaalhoolekande seadusega on riigivõim võtnud endale kohustuse pakkuda kohtumääruse alusel osutatavat teenust inimestele, kes seda vajavad. Sellisesse olukorda sattunud inimesele teenuse osutamisega ei saa viivitada, sest tema ohtliku käitumise (nt enesevigastamise või teise inimese ründamise) tulemuseks võib olla inimese enda või kellegi teise surm või tervisekahjustus. On lubamatu, et riik ei ole võetud kohustusi täitnud.

2. Dementsusega inimeste hooldamine üldhooldusteenusel

Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus on kohaliku omavalitsuse korraldatav sotsiaalteenus ([SHS § 20 lg 1](#)). Sealjuures on üldhooldusteenuse üks põhilisi eesmärke hoolealustele turvalise keskkonna tagamine. Riigikogu ei ole seda konkreetsemate tingimustega sisustanud. Tuleb arvestada, et väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus on suunatud väga erinevate vajadustega hoolealustele.

Dementsusega inimeste hooldamise korraldamine on olnud pikaajaliselt probleemne valdkond. Õiguskantsler on varem selle kitsaskohtadele osutanud.⁹ Kahjuks ei ole ühtviisi toimivaid lahendusi seniajani leitud. Eriti puudutab see keerulise käitumisega dementsusega inimeste hooldamist, mis praktikas ei sobitu hästi olemasolevate hooldusteenustega.

⁴ Sotsiaalkindlustusameti 15.05.2025 e-kiri.

⁵ Heaolu arengukava 2023-2030. [Sotsiaalhoolekande programm 2025-2028](#), lk 8.

⁶ Sotsiaalkindlustusameti 15.05.2025 e-kiri.

⁷ Postimees veebiväljaanne, 29.03.2025. „[Tallinnas Merimetsa tee hooldekodus oli põleng, kolm inimest viidi haiglasse](#)“.

⁸ Sotsiaalkindlustusameti 15.05.2025 e-kiri.

⁹ Õiguskantsleri 19.10.2016 kiri nr 7-7/161162/1604229 Sotsiaalkaitseministrile. [Vanaduspensioniiikka jõudnud dementsetele suunatud hooldusteenuse arendamise vajadus](#).

3. V. B. olukorrast

V. B. vajab kohtu hinnangul haigusseisundi tõttu ööpäevaringset abi, et ta ei ohustaks ennast ega teisi inimesi. Kirjutate, et V. B. viibib alates 08.04.2025 kodutute varjupaigas. Lisaks nendite saadetud kirjas, et sealne keskkond ei ole kohandatud psüühikahäiretega inimeste majutamiseks ning V. B. viibimisel varjupaigas pole seal tagatud teiste inimeste turvalisus.

Kui inimene vajab ööpäevaringset abi, siis ei ole ajutist ööbimiskohta võimaldav [varjupaigateenus](#) sobiv lahendus. Pöördumisega koos edastatud dokumentidest ei nähtu, et Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet oleks V. B. abivajaduse hinnangut muutnud. Seega sellises olukorras tulnuks rakendada muid sobivamaid meetmeid.

Soovitame kaaluda, millised on Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuameti võimalused taoliste olukordade ajutiseks lahendamiseks, mille puhul üldhooldusteenusele paigutamine ei ole sobiv lahendus ja inimene vajab oma psüühikahäire tõttu erilist hoolt.

Kui linnavalitsuse hinnangul on V. B.-le ravi- ja sotsiaalteenuste osutamist võimalik edaspidi paremini korraldada juhul, kui inimesele on seatud eestkoste, siis on võimalik esitada kohtule vastav avaldus ([perekonnaseaduse § 203 lõige 1](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek-Ivar Määrts
kontrollkäikude osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Koopia: Sotsiaalministeerium, Justiitsministeerium, Sotsiaalkindlustusamet

Helen Ojamaa-Muru 6938414
Helen.Ojamaa-Muru@oiguskantsler.ee